

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรสุขภาพดีของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*

The Relationship Between Adversity Quotient of School
Administrators and Healthy Organization of Schools under
the Krabi Primary Educational Service Area Office

พรรณราย จันทรราชา, เก็จกนก เอื้อวงศ์ และอาจารี คูวัธนไพศาล

Pannarai Juntaracha, Ketkanok Urwongse and Archaree Khoovatanapaisal

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pannaraijantaracha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ 2) ศึกษาการเป็นองค์กรสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรสุขภาพดีของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 127 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรสุขภาพดีของสถานศึกษาที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .90 และ .95 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ของสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

*ได้รับบทความ: 11 ตุลาคม 2566; แก้ไขบทความ: 20 ธันวาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 20 ธันวาคม 2566

Received: October 11, 2023; Revised: December 20, 2023; Accepted: December 20, 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอดทนต่อความยืดเยื้อของปัญหา ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ การรับรู้ขอบเขตผลกระทบของปัญหา การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบ และการควบคุมสถานการณ์
2. การเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บรรยากาศในการทำงานแบบเปิด ส่วนด้านอยู่ในระดับมาก คือ ภาวะผู้นำ ฉันทน์เพื่อนร่วมงาน ความสามารถในการปรับตัว การสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรที่ดีและการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .84 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค; การเป็นองค์การสุขภาพดี; ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study 1) adversity quotient of school administrators under Krabi Primary Educational Service Area Office; 2) healthy organization of schools; and 3) the relationship between adversity quotient of school administrators and healthy organization of schools. The research was correlational research, sample consisted of 127 school administrators under Krabi Primary Educational Service Area Office, were determined by the Krejcie and Morgan's Sample Size Table, and then using stratified random sampling based on school size. The employed research instrument was a rating scale questionnaire on adversity quotient of school administrators and healthy organization of school, with reliability coefficients of .90 and .95. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results were as follows:

1. The overall adversity quotient of school administrators was at the high level, and the aspect with the highest level was tolerance to the protractedness of the problem, while the aspects that were at the high level were the perception of the impact scope

of the problem, perception of causes and responsibilities, and control of the situation.

2. The overall healthy organization of schools was at the high level, and the aspect with the highest level was open working atmosphere, while the aspects that were at the high level were colleague leadership, adaptability, good support and resource allocation, and efficiency communication.

3. Adversity quotient of school administrators and healthy organization of schools had a positive correlation at the high level with the correlation coefficient of .84, which was significant at the .01 level.

Keywords: Adversity Quotient; Healthy Organization; Primary Education

1. บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ด้านโครงสร้าง การบริหารจัดการระบบภายในองค์กร การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสังคมทำให้องค์กรต้องเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ Milstein and Belasco (1973) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างดีแม้จะต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ต้องมีการกำหนดนโยบาย ดำเนินการปรับเปลี่ยนให้สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน สร้างชื่อเสียงให้องค์กร มีการแก้ไขปัญหา สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร นอกจากนั้น Hoy and Miskel (1991) ได้กล่าวถึงองค์กรที่มีสุขภาพดี (Healthy Organization) ไว้ว่าเป็นองค์กรที่สามารถดำเนินงานอยู่ได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย มีศักยภาพในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา ทำให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้นำองค์กรมีภาวะผู้นำที่มีความยึดหยุ่นต่อสถานการณ์ มีความเชื่อมั่นกัน ในองค์กรมีโครงสร้าง ชัดเจน และนโยบายที่ดีเพื่อให้สมาชิกยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ปรับปรุงองค์กรให้เป็นสถานที่น่าอยู่ในการทำงาน สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีการบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่องตลอดจนสามารถแก้ปัญหา

เฉพาะหน้าที่เกิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์การสุขภาพดี ก็คือ สถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานอยู่ได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย มีความรับผิดชอบ มีศักยภาพในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการที่องค์การให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) เป็นคุณลักษณะที่สามารถบ่งบอกถึงความอดทนและความพากเพียรและความสามารถในการผ่านความยากลำบาก พร้อมทั้งยังสามารถพยากรณ์ผู้ที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคและผู้พ่ายแพ้ ช่วยพยากรณ์ศักยภาพในการปฏิบัติงานและมีศักยภาพมากกว่ากันและผู้จะล้มเหลวในเวลาอันสั้น รวมทั้งสามารถพยากรณ์ผู้จะล้มเลิกการทำงานและผู้จะได้รับชัยชนะ Stoltz (1997) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีลักษณะเป็นผู้ที่มีระดับความรู้ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ (Control) เพื่อฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี สามารถวิเคราะห์ได้ถึงสาเหตุของปัญหาและตระหนักกว่าเป็นความรับผิดชอบของตน (Origin and Ownership) เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น และไม่ทำให้ปัญหาแผ่ขยายไปมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต (Reach) พร้อมทั้งเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ผ่านมาแล้วก็จะสามารถผ่านไปได้อย่างรวดเร็ว (Endurance) บุคคลที่มีคุณลักษณะด้านความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีและมีแนวคิดต่ออุปสรรคว่าเป็นความท้าทาย ทำให้เกิดโอกาสหรือหนทางสู่ความสำเร็จได้

การที่สถานศึกษาจะเป็นองค์การสุขภาพดีซึ่งเป็นองค์การที่มีศักยภาพในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และมีพลังขับเคลื่อนหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง เป็นผู้ดูแล ควบคุม ติดตามให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค เนื่องจากความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานตามภารกิจที่ได้รับ มอบหมายจากองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ซึ่งก็เป็นสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อยู่เสมอ เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษา และมีการนำนโยบายและโครงการที่เน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน

เน้นให้สถานศึกษาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดโครงสร้างองค์การที่ยืดหยุ่น มีความคล่องตัวสูง เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากร มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารการศึกษาให้มีความพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่, 2566) ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์การที่เผชิญกับปัญหาอุปสรรค ความกดดัน ความยากลำบากและสถานการณ์ต่างๆ มากมายจึงต้องแสดงบทบาทเพื่อนำพาองค์การให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องมีความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ช่วยให้ผู้บริหารมีความอดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหา สามารถจัดการกับปัญหาและเอาชนะความยากลำบากนั้น ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จและนำไปสู่องค์การสุขภาพดี

จากความสำคัญที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารกับองค์การสุขภาพดีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ว่าเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อให้ได้สารสนเทศเพื่อจะไปกำหนดแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างสุขภาพองค์การและความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารในสังกัดให้ดียิ่งขึ้นและเพื่อให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลประโยชน์อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์การสุขภาพดีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 192 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 127 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน	จำนวน (โรง)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สถานศึกษาขนาดเล็ก	94	50	33
สถานศึกษากลาง	101	120	79
สถานศึกษาขนาดใหญ่	11	22	15
รวม	206	192	127

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหาร และองค์การสุขภาพดี รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ภายใต้การดูแลของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้วยการส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา (content validity) โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC (Index of Item Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในอำเภอคลองท่อม จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยการดำเนินการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับการเป็นองค์การสุขภาพดี เท่ากับ .90 และ .95 ตามลำดับ และ 5) ปรับแก้ไขแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขอนหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ และแจ้งต่อผู้บริหารขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร 2) ขอนหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหาร และ 3) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

ตรวจสอบความสมบูรณ์จำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ของสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการอธิบายประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอดทนต่อความยืดหยุ่นของปัญหา ส่วนด้านอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การรับรู้ขอบเขตผลกระทบของปัญหา การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบ และการควบคุมสถานการณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในภาพรวม

ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับ		
	M	S.D.	แปลผล
1. การควบคุมสถานการณ์	4.36	0.53	มาก
2. การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบ	4.41	0.58	มาก
3. การรับรู้ขอบเขตผลกระทบของปัญหา	4.47	0.61	มาก
4. การอดทนต่อความยืดหยุ่นของปัญหา	4.53	0.62	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.43	0.58	มาก

2. การเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นที่เห็นว่าสถานศึกษามีการเป็นองค์การสุขภาพดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บรรยากาศในการทำงานแบบเปิด ส่วนด้านอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำฉันทเพื่อนร่วมงาน ความสามารถในการปรับตัว การสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรในองค์การที่ดี และการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในภาพรวม

การเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา	ระดับ		
	M	S.D.	แปลผล
1. ความสามารถในการปรับตัว	4.45	0.55	มาก
2. การสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรในองค์การที่ดี	4.34	0.59	มาก
3. การติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.22	0.51	มาก
4. ภาวะผู้นำฉันทเพื่อนร่วมงาน	4.49	0.57	มาก
5. บรรยากาศในการทำงานแบบเปิด	4.55	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.44	0.57	มาก

3. ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา (y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.844 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับการเป็นองค์การสุขภาพดีรายด้าน พบว่า ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการเป็นองค์การสุขภาพดี 2 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรในองค์การที่ดี (y_2) ($r = 0.792$) และด้านความสามารถในการปรับตัว (y_1) ($r = 0.700$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (y_3) ($r = 0.687$) ด้านภาวะผู้นำฉันทเพื่อนร่วมงาน (y_4) ($r = 0.675$) และด้านบรรยากาศในการทำงานแบบเปิด (y_5) ($r = 0.644$) และ พบว่า การเป็นองค์การสุขภาพดีมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ในด้านการรับรู้ขอบเขตผลกระทบของปัญหา (X_3) ($r = 0.754$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบ (X_2) ($r = 0.645$) ด้านการอดทนต่อความยืดเยื้อของปัญหา (X_4) ($r = 0.627$) ด้านการควบคุมสถานการณ์ (X_1) ($r = 0.606$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ความฉลาดในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรค	การเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา					
	y_1	y_2	y_3	y_4	y_5	y_{tot}
X_1	.462**	.487**	.522**	.464**	.530**	.606**
X_2	.472**	.541**	.461**	.583**	.534**	.645**
X_3	.676**	.783**	.624**	.579**	.523**	.754**
X_4	.571**	.659**	.525**	.486**	.421**	.627**
X_{tot}	.700**	.792**	.687**	.675**	.644**	.844**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่มีความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความยากลำบาก สามารถอดทนต่อปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ โดยใช้ความเพียรพยายามและแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีความหวังและกำลังใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา นอกจากบริหารจัดการบุคลากรในสถานศึกษาแล้ว ยังต้องประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคนในชุมชนอีกด้วย ซึ่งจากข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.40) มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี จึงมีประสบการณ์ในการต้องประสานงานและเผชิญกับปัญหาอุปสรรคจากรอบด้าน ซึ่งต้องหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อยู่เสมอ ดังนั้น จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อประโยชน์ต่อการทำงาน ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับผลการวิจัยของสราวุธ ตรีโรจน์พร (2559, หน้า 28) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิไลวรรณ ทองดี (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ คือ การอดทนต่อความยืดหยุ่นของปัญหา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอดทนต่อการยืดหยุ่นของปัญหา เป็นสิ่งสำคัญของความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และเกิดขึ้นเป็นประจำ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความอดทนต่อการแก้ปัญหาต่างๆ ที่สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงให้ทันทั่วทั้งและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องรู้และเข้าใจในทักษะและกลยุทธ์ที่จะต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการงานของสถานศึกษา ต้องมีความสามารถเป็นผู้นำในการประสานประโยชน์ในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหา การร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพและการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อก้าวผ่านปัญหาและอุปสรรคสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาไปได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Stoltz (1997) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีและมีแนวคิดต่ออุปสรรคว่าเป็นความท้าทาย ทำให้เกิดโอกาสหรือหนทางสู่ความสำเร็จ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรรณ เวชกามา (2563) ที่พบว่า ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการอดทนต่อการยืดหยุ่นของปัญหา

ในขณะเดียวกันด้านที่มีค่าน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ การควบคุมสถานการณ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเป็นประจำ จึงสามารถรับรู้ถึงขอบเขตและลักษณะของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน รับรู้ว่าทุกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ และมีความกระตือรือร้นในการรับรู้ปัญหาและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาอุปสรรคได้อย่างทันทั่วทั้งที่ แต่ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาของแต่ละคนด้วย รวมทั้งสถานการณ์หรือปัญหาบางอย่างที่มีความซับซ้อน บางปัญหาไม่สามารถควบคุมได้เนื่องจากมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น บุคลากร สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ผู้มีส่วนได้เสีย ที่เข้ามามีผลต่อการควบคุมสถานการณ์ ซึ่งผู้บริหารอาจรับรู้ถึงความยากลำบากในการควบคุมสถานการณ์ ทำให้ค่าเฉลี่ยด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่น ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรรณ เวชกามา (2563) ที่พบว่า ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหาร

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการควบคุมสถานการณ์ เช่นกัน

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า การเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่มีศักยภาพในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษายังปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาและมีการนำนโยบายและโครงการที่เน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เน้นให้สถานศึกษาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดโครงสร้างองค์การที่ยืดหยุ่น มีความคล่องตัวสูง เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากร มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารการศึกษาให้มีความพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่, 2566) ทำให้สถานศึกษามีศักยภาพในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญพร เพ็ญวัฒนศิริ (2557, หน้า 246) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนรากร มั่นแก้ว (2566, หน้า 43) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สุขภาพองค์กรของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ คือ บรรยากาศในการทำงานแบบเปิด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาโดยภาพรวมให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพของครูและบุคลากร สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีความสะอาด สงบ ร่มรื่นก่อให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและให้เกิดการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ อีกทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการมอบหมายในการปฏิบัติงานได้เหมาะสมมีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Burton (2010) ที่กล่าวไว้ว่า องค์การสุขภาพดีจะต้องมีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีให้แก่บุคลากร นอกจากนี้แนว

โน้มของการบริหารงานยังพยายามลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมสวัสดิการของบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร ดังนั้น องค์กรต้องส่งเสริมสิทธิของบุคลากร มาตรฐานการทำงาน สิ่งแวดล้อม และบริหารองค์การด้วยความโปร่งใส ในมุมมองของบุคลากร บุคลากรเรียนรู้สิทธิที่ตนเองได้รับตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้บุคลากรไม่เพียงต้องการความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีเท่านั้น แต่ยังต้องการความเป็นอยู่ทั้งของตนเอง ชุมชน และสังคมที่ยั่งยืน

ในขณะที่เดียวกันด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ การติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารทำให้สถานศึกษาส่งข้อมูลข่าวสารถึงบุคลากรในทุกระดับ โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารถึงกรรมการคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนทำได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็อาจจะมีผลกระทบเชิงลบที่ตามมาบ้าง เช่น การส่งต่อข่าวสารที่ไม่มีการกลั่นกรองหรือตรวจเช็คก็จะทำให้เกิดข้อมูลข่าวสารที่เป็นขยะมีจำนวนมาก หรือในสถานศึกษาบุคลากรบางส่วนอาจยังไม่มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และการติดต่อสื่อสารที่ดีพอ ซึ่งอาจทำให้การติดต่อสื่อสารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของจิณณวัตร ปะโคทั้ง (2562, หน้า 126) ได้ทำการศึกษารื่อง การสื่อสารในสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า ทุกวันนี้ช่องทางในการสื่อสารนั้นมีมาก การตรวจสอบข้อมูลข่าวสารจึงต้องระมัดระวังไม่ให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อน หรือการใช้ช่องทางออนไลน์อาจมีการติดต่อสื่อสารประสานงานไม่ได้ดี เนื่องจากอาจมีบุคลากรบางส่วนในองค์กรที่ยังไม่สามารถใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอมรรรัตน์ จินดา (2559, หน้า 396) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ดังนั้นจึงยังมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรที่ยังขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการพัฒนาการสื่อสาร

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.84 แสดงให้เห็นว่า หากความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้นจะทำให้ลักษณะการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษาสูงขึ้นเช่นกัน เนื่องจากความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นคุณลักษณะที่บุคคลจะใช้ความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์เมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือ

ความลำบาก มีความอดทน ไม่ย่อท้อ และมีจิตใจที่เข้มแข็ง Stoltz (1997) และ Beck & Cowan (1996) อธิบายว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค เป็นความฉลาดทางร่างกาย จิตใจและ กำลังใจที่จะอยู่กับการเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แน่นอนของชีวิต คุณลักษณะดังกล่าว มีส่วนช่วยให้บุคคล ประสบความสำเร็จทั้งด้านการงาน การใช้ชีวิตประจำวัน และมีประโยชน์ในเรื่องการพัฒนาจิตใจให้เป็น คนที่มีมุมมองต่อชีวิตในแง่ดี สามารถต่อสู้กับปัญหาเพื่อฝ่าฟันอุปสรรคด้วยมุมมองเชิงบวก (Stoltz, 1997) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่หากมีในตัวผู้บริหารสถานศึกษาก็สามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำ ในการบริหารงานและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สามารถเผชิญและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาต่างๆ ส่งผลกระทบที่รุนแรง รวมทั้งสามารถส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมี อิสระ ปราศจากความกดดัน ยินดีรับผิดชอบต่องานที่เกิดขึ้น สร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากรในองค์กรและ เป็นแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่การเป็นองค์กรสุขภาพดี (Healthy Organization) โดยองค์การสุขภาพดีเป็นองค์กรที่สามารถดำรงอยู่ได้ แม้จะต้องสามารถเผชิญกับสิ่ง แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี บุคลากรมีความพึงพอใจในงาน มีกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของบุคลากร อันประกอบด้วย ด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญาเพื่อให้บุคคลมีความสุข มีการแก้ไขปัญหา เมื่อมีการขัดแย้งกันสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม มีความสามัคคีที่จะทำงานให้สำเร็จ มีประสิทธิภาพ ในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและมีความรักความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร (สุธาณี รัตนวงษ์, 2563; Milstein and Belasco, 1973) ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรวณ เวชกามา (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารสถาน ศึกษาที่บรรยากาของค์การของโรงเรียน และพบว่า ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียน กับบรรยากาของค์การมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งบรรยากาของค์การที่ ศึกษาในงานวิจัยนี้มีสาระสำคัญหลายประเด็นที่คล้ายคลึงกับองค์การสุขภาพดี ได้แก่ การปรับปรุงสถาน ศึกษา ความเคารพนับถือของบุคลากร ความเอื้ออาทร โอกาสในการทำงาน การเติบโตทางวิชาการและ สังคมอย่างต่อเนื่อง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การมีขวัญกำลังใจสูง และความไว้วางใจระหว่างบุคลากร

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถาน ศึกษา การควบคุมสถานการณ์ อยู่ในระดับมากแต่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบือควรกำหนดแนวทางในการพัฒนา ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมสถานการณ์วิกฤต ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา และรับรู้ขอบเขตผลของปัญหาและอุปสรรคที่

เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ในวิกฤติต่างๆ เพื่อให้สามารถข้ามผ่านเหตุการณ์ที่ยากลำบาก ปัญหา หรืออุปสรรค โดยการศึกษาและติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่างๆ และฝึกฝนตัวเอง หรือเข้ารับการฝึกอบรม การวิเคราะห์ และการบริหารจัดการในสถานการณ์วิกฤติ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า องค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากแต่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ควรส่งเสริมให้สถานศึกษา มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสำคัญต่อผู้เกี่ยวข้องอยู่เสมอ โดยการสื่อสารต้องมีความรวดเร็ว เปิดเผย และมีความน่าเชื่อถือ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการติดต่อสื่อสารของสถานศึกษา มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารถึงผู้ปกครองและชุมชนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่ส่งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความถูกต้องและชัดเจน

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์การสุขภาพดีในสถานศึกษาเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักในความสำคัญและพัฒนาตนเองด้านความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความยากลำบาก อดทนต่อปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ โดยใช้ความเพียรพยายาม เพื่อสร้างสถานศึกษาเป็นองค์การสุขภาพดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

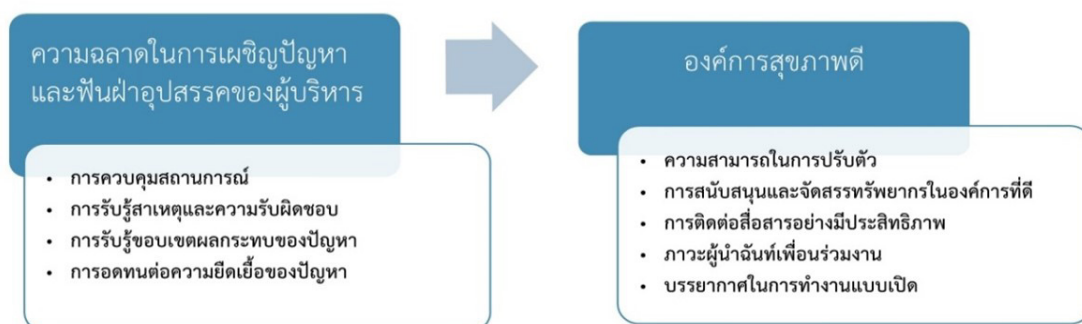
2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสุขภาพดี

2.3 ควรศึกษาปัจจัยร่วมอื่นๆ นอกจากความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสุขภาพดี

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคและการเป็นองค์การสุขภาพดีของสถานศึกษา เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน พัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างการเป็นองค์การสุขภาพดี และความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2562). การสื่อสารในสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(1), 125-132.
- นรากร มั่นแก้ว. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 7(1), 43-55.
- ธัญพร เพื่องวัฒนศิริ. (2557). การศึกษาสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. *การประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 31, 16 กรกฎาคม 2557*, (หน้า 246-254). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิไลวรรณ ทองดี. (2558). *ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สราวุธ ตรีโรจนพร. (2559). ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 4(3), 28-37.

- สุธาณี ธนสงวนวงศ์. (2562). *ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์กรสุขภาวะในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. กระบี่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.
- อมรรัตน์ จินดา. (2558). สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 395-407.
- อมรรณ เวชกามา. (2563). *ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Burton, J. (2010). *WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting Literature and Practice*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- Beck, D. E., & Cowan, C. C. (1996). *Spiral Dynamics. Mastering values, leadership, and change*. Cambridge, MA: Blackwell Business.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (1991). *Educational Administration Theory, Research, and Practice*. (3rd ed.). New York: Random House.
- Milstein and Belasco, J. A. (1973). *Educational Administration and the Behavioral Science: A System Perspective*. Boston: Allyn and Bacon.
- Stoltz, P. G. (1997). *Adversity Quotient: Turning Obstacles into Opportunities*. Retrieved from <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2612828>